

A Fővárosi Ítéltábla dr. Léhmann György ügyvéd által képviselt I. rendű és II. rendű felpereseknek a Dr. Nagy Gábor László Ügyvédi Iroda által képviselt alperes ellen szerződés részleges érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2013. április 23-án kelt 5.G.41.066/2012/15. számú ítélete ellen a felperesek által benyújtott fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.
Kötelezi a felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 10.000,- (Tízezer) Ft + áfa másodfokú ügyvédi munkadíjat.

A felperesek teljes személyes költségmentességére tekintettel le nem rótt 48.000,- (Negyvennyolcezer) Ft másodfokú eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított, a fellebbezés elbírálása szempontjából irányadó tényállás szerint a felperesek mint adósok és az alperes mint hitelező között 2008. január 17-én deviza alapú kölcsönszerződés jött létre, amelyben az alperes 45.712,79,- CHF-nek megfelelő, forint összegű kölcsön nyújtását vállalta a felpereseknek, szabad felhasználás, illetve hitelkiváltás céljából. Kikötötték, hogy a kölcsön lejáratát 2026. március 15. napja, az induló teljes hiteldíjmutató mértéke 11,563 %.

A kölcsönszerződés biztosítékeként a felek ingatlant terhelő jelzálogszerződést is kötöttek.

A kölcsönszerződés 5.1. pontjának negyedik mondata úgy szövegezte, hogy az ügyleti kamat és a kezelési költség a hitelező mindenkor hatályos lakossági hitelezési üzletszabályzatában meghatározottak szerint kerül kiszámításra. A türelmi időszak lejártát követően a hitelező az eredeti esedékességi időpontok változatlanul hagyásával új annuitásos törlesztőrészt határoz meg, melyben az adós a kölcsön tőkéjét és a mindenkor hatályos ügyleti kamatát, valamint kezelési költségét havi egyenlő összegben köteles a hitelezőnek megfizetni.

Az 5.1. pont harmadik bekezdése értelmében a havi fizetési kötelezettség forint

ellenértékét a hitelező az általa a mindenkor hatályos üzletszabályzata szerint képzett és hivatalosan közzétett törlesztési árfolyam alapján állapítja meg.

A kölcsönszerződés 5.2. pontja kimondta, hogy a hitelező jogosult az egyes kamatperiódusokra új havi törlesztőrészletet meghatározni, és arról, valamint a megváltozott egyéb feltételekről az adóst a jelen szerződésben hivatkozott értesítő levél útján - legkésőbb a soron következő törlesztőrészlet esedékességét 10 nappal megelőzően - tájékoztatni.

Az alperes szerződéskötéskor hatályos üzletszabályzata XI/3. pontja úgy szövegezte, hogy az adós jogosult a kölcsönszerződést egyoldalú írásbeli nyilatkozattal, a következő törlesztőrészlet esedékességére felmondani, valamennyi tartozása egyidejű megfizetése mellett.

Az alperes 2011. június 30-án felmondta a felek közti szerződést, a felperesek törlesztőrészlet fizetési kötelezettsége elmulasztása miatt.

A felperesek a 2012. június 13-án benyújtott, a Ptk. 209. §-ára, 209/A. §-ára és a 93/13/EGK irányelv 3. cikk (1) bekezdésére, 6. cikkére alapított, az eljárás során módosított keresetükben a felek közti kölcsönszerződés 5.1. és 5.2. pontjaiban foglalt kikötések érvénytelenségét kérték megállapítani, és az érvénytelenség jogkövetkezményeként annak kimondását, hogy az érvénytelen feltételek a szerződés megkötésétől kezdődően nem jelentenek kötelezettséget az adós felperesek számára. Kérték továbbá az alperes felmondó nyilatkozata érvénytelenségének megállapítását is.

A támadott szerződéses feltételeket mint az alperes javára egyoldalú szerződésmódosítási jogot lehetővé tevő kikötéseket támadták, és kérték semmisségüket megállapítani. Arra hivatkoztak, hogy azok indokolatlan és egyoldalú előnyt nyújtanak a fogyasztóval szerződő pénzügyi intézmény számára, a fogyasztó hátrányára, mivel kizárják, hogy a fogyasztó javára bekövetkező feltételváltozás hatása a fogyasztó javára is érvényesítésre kerüljön, ezért a 2/2012. PK vélemény 6. g) pontja szerint sérült a szimmetria elve. Hivatkoztak továbbá a 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) 2. § d) pontja és a PK vélemény 6. f) pontja alapján a felmondhatóság elvének sérelmére is, hogy az egyoldalú szerződésmódosítási joggal kapcsolatos kikötés tisztességtelenségéhez vezet az is, hogy nem került biztosításra - az egyoldalú szerződésmódosítás esetére - a felperesek felmondási joga.

Álláspontjuk szerint továbbá a Ptk. 205/B. §-a szerint nem vált a felek közti szerződés részévé az alperes általános szerződési feltétele, üzletszabályzata, az a Ptk. 205. § (1)-(2) bekezdése, 217. § (1) bekezdése szerint létre nem jönnek tekintendő.

Az alperes az ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

A Pp. 130. § (1) bekezdése f) pontja szerinti pergátló kifogást is előterjesztett, mert álláspontja szerint a perbeli követelés bírói úton nem volt érvényesíthető.

Érdemi védekezése alapjául egyrészt arra hivatkozott, hogy a kereset elkésztett, a felperesek elmulasztották a megtámadási határidőt, másfelől arra is, hogy a felmondással megszűnt kölcsönszerződés esetén nincs helye az érvénytelenség

megállapításának. Állította ezen túl, hogy a támadott kikötések megfeleltek a szerződéskötéskor hatályos jogszabályi rendelkezéseknek, eleget tettek mind a Hpt., mind a Ptk., mind pedig a Kormányrendelet előírásainak. Hivatkozott arra is, hogy a Ptk. 209. § (6) bekezdése kizárja a szerződéses rendelkezések tisztességtelenségének megállapítását. Állította, hogy a keresettel támadott szerződéses feltétel nem tisztességtelen, ezért a felmondás jogellenessége sem állapítható meg. Vitatta a megállapítási kereset Pp. 123. §-ában előírt feltételeinek fennállását is.

Az elsőfokú bíróság a 2013. április 23-án kelt 5.G.41.066/2012/15. számú ítéletében a keresetet elutasította, és kötelezte a felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 31.750,- Ft perköltséget. Megállapította, hogy a le nem rótt 36.000,- Ft eljárási illetéket az állam viseli.

Határozata indokolása szerint mindenképp előtt azt rögzítette, hogy a Ptk. 239/A. §-a alapján helye volt a megállapítási kereset előterjesztésének, továbbá, hogy nem képezte a jogvita érdemi elbírálásának akadályát az, hogy a kölcsönszerződés felmondásra került, megszűnt. Leszögezte azt is az elsőfokú bíróság, hogy figyelemmel arra, hogy a Ptk. 209/A. § (2) bekezdése fogyasztói szerződés esetén, a tisztességtelenség jogkövetkezményeként a semmisséget határozza meg, nem vezethetett eredményre a megtámadási határidő elmulasztásával kapcsolatos védekezés.

Az 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban Hpt.) szerződéskötéskor hatályos 213. § (1) bekezdésére, a Ptk. 209. § (1) bekezdésére, 209/A. § (2) bekezdésére, a Kormányrendelet 2. § d) pontjára hivatkozással ezt követően azt rögzítette, hogy a kölcsönszerződés 13. pontjában írt nyilatkozatra figyelemmel az alperes üzletszabályzata a felek közti szerződés részévé vált a Ptk. 205/B. § (1) bekezdése szerint.

Leszögezte az elsőfokú bíróság, hogy a semmisség hivatalból történő észlelésének kötelezettsége eljárásjogi értelemben akként jelentkezik, hogy a bíróság az érvénytelenség jogkövetkezményét, vagy annak megállapítását semmisség esetén sem alkalmazhatja hivatalból, erre csak az eljárási szabályok betartásával, a fél ez irányú kérelme alapján kerülhet sor. Hangsúlyozta, hogy a kereseti kérelem az, ami behatárolja a semmisség hivatalból történő észlelése következményeit, hogy a bíróság mely feltételek érvénytelenségét állapíthatja meg, amely korlátra figyelemmel a bíróság nem terjeszkedhet túl a kereseti kérelmen.

Annak rögzítését követően, hogy a 2/2012. (XII.10.) PK véleményben foglaltak szerint az egyoldalú módosítás jogának kikötése önmagában nem tisztességtelen, az elsőfokú bíróság azért találta alaptalannak az egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségére alapított, a kölcsönszerződés 5.1. és 5.2. pontjait támadó keresetet, mert a per tárgyát képező szerződéses rendelkezések nem a hiteldíj avagy annak elemei egyoldalú módosításának jogát tartalmazták. Az 5.1. pontban foglalt rendelkezés arra vonatkozott, hogy a felpereseket a szerződéskötést követően türelmi idő illette meg, amely alatt tökefizetési kötelezettség a felpereseket nem terhelte, egyebekben pedig a kikötés - a türelmi idő leteltét követő törlesztőrészlet nagyságára nézve - az üzletszabályzat rendelkezéseire utalt. Az 5.2. pont arról rendelkezett, azt tette lehetővé, hogy a hitelező alperes az egyes

kamatperiódusokra új havi törlesztőrészletet határozzon meg, amelyről értesítő levéllel ad tájékoztatást.

Az elsőfokú bíróság - az előadott ténybeli alapon - nem találta tisztességtelennek a keresettel támadott kikötéseket, egyúttal rámutatott arra is, hogy a felperesek a kamatok és a kezelési költség megváltoztatására vonatkozó szerződéses rendelkezéseket nem támadták a perben, ebben a körben - kereseti kérelem hiányában - nem állapíthatta meg a szerződés érvénytelenségét. Az első kereseti kérelem megalapozatlansága miatt elutasította - az első kereseti kérelmen alapuló további - a felmondás érvénytelenségének megállapítása iránti keresetet is.

Az ítélettel szemben a felperesek nyújtottak be fellebbezést, amelyben annak megváltoztatásával a keresetük szerinti döntés meghozatalát kérték.

Arra hivatkoztak, hogy a perbeli kölcsönszerződés támadott kikötései érvénytelenségét a Ptk. 205/A. §-a, 205/B. §-a, 209. §-a, a Hpt. 210. §-a, a Kormányrendelet 2. § d) pontja alapján kérték, és hivatkoztak a 2/2011. (XII.12.), valamint a 2/2012. (XII.10.) PK véleményekre, egyúttal az Európai Bíróság C472/10., C427/11. számú ügyekben meghozott döntéseire is, hogy az egyoldalú szerződésmódosítás jogának kikötése esetén azt kell vizsgálni, hogy a nyújtandó szolgáltatáshoz kapcsolódó díjak változásainak okai vagy módja egyértelműen és érthetően került-e megfogalmazásra, illetve hogy a fogyasztók jogosultak-e a szerződés felmondására. Hangsúlyozták, hogy a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 6. a)-g) pontjai szerint kellett vizsgálni a támadott kikötések tisztességtelenségét.

Álláspontjuk szerint azonban az elsőfokú bíróság a megjelölt jogszabályi, bírósági gyakorlat által támasztott előírásoknak nem tett eleget, a kölcsönszerződés 5.2. pontjával kapcsolatos megállapítása értelmezhetetlen, téves és okszerűtlen.

Kérték figyelembe venni a PK vélemény 9. a) pontját is, az általános szerződési feltétel tisztességtelenségének hivatalból történő észlelési kötelezettségét.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte, annak helyes indokaira tekintettel.

Álláspontja szerint az elsőfokú ítélet egyértelműen, a kereset keretei között és a szerződéskötéskor hatályos jogszabályoknak megfelelően állapította meg, hogy a perbeli kölcsönszerződés szabályosan megkötött, érvényes szerződés volt.

Kifejtette az árfolyamréssel kapcsolatos álláspontján túl azt is, hogy a Hpt. 210. § (3) bekezdésével a jogalkotó az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségének törvényi megteremtéséhez csak azt kívánta meg, hogy az egyoldalú szerződésmódosítás joga egyértelműen szerepeljen a szerződésben, külön pontban kikötve. Azt azonban, hogy mikor, milyen körülmények megváltozása esetére alkalmazza a pénzügyi intézmény az egyoldalú szerződésmódosítást, a feltételek és körülmények tekintetében teljes egészében a pénzügyi intézményre bízta. Hangsúlyozta, hogy a PK vélemény által is alátámasztottan önmagában az egyoldalú szerződésmódosítási jogosultság kikötése nem minősül tisztességtelennek, és hivatkozott a Ptk. 209. § (6) bekezdésére is. Állította, hogy mivel a törvény az oklistát nem tartalmazza, azt a pénzügyi intézmény maga határozza meg, előre, egyoldalúan az általános szerződési feltételei között. Álláspontja szerint a szerződéskötés idején hatályos Hpt.-én túl a Kormányrendelet

2. § d) pontjának is eleget tett.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítélet elleni jogorvoslati kérelmet a Pp. 256/A. § (1) bekezdés f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Megállapította, hogy a felperesek fellebbezése nem alapos.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a tényállást, és helytálló jogi következtetéssel utasította el a felperesek keresetét amiatt, mert nem vezethetett eredményre az egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségére alapított, azonban nem az ezzel kapcsolatos szerződéses kikötéseket támadó kereseti igény.

A Fővárosi Ítéltábla rögzíti, hogy a felperesek a keresetük alapjául kizárólag az egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségére hivatkoztak. A 2012. június 13-án előterjesztett keresetlevél petítuma két bekezdésben tartalmazta a támadott szerződéses kikötéseket, amely rendelkezések érvénytelenségének megállapítását a felperesek kérték. Az elsőfokú bíróság - észlelve, hogy a kereseti kérelem első bekezdésében megjelölt kikötés nem található a felek közti szerződésben - a 2012. október 16-i tárgyaláson 6. sorszámon meghozott végzésével felhívta a felpereseket, hogy 15 napon belül pontosítsák a kereseti kérelemben foglaltakat, jelöljék meg, hogy a támadott, elsőként megjelölt szerződési feltétel a peres felek közti kölcsönszerződés mely részében, pontjában található. A felperesek jogi képviselője a felhívást 2012. november 5-én átvette, azonban azt elmulasztotta teljesíteni. Az elsőfokú bíróság ezért a 2013. január 24-i folytatólagos tárgyaláson 10-II. sorszám alatt meghozott végzésében újabb felhívást intézett a felperesekhez, kereseti kérelmük pontosítása érdekében, rögzítve, hogy a pontosítatlan, ellentmondásos kereseti kérelem akadályát képezi az érdemi döntésnek.

A felperesek a 2013. február 25-én benyújtott iratukban - a bíróság felhívására - úgy nyilatkoztak, hogy keresetükkel a 2008. január 17-i kölcsönszerződés - beadványukban idézett - 5.1. és 5.2. pontjait támadják, mivel ez a két rendelkezés foglalkozik a perben érvényesíteni szándékozott, tisztességtelen szerződési feltételekkel. Ezért kereseti kérelmüket pontosították, és a 2008. január 17-i kölcsönszerződés 5.1. pontjában, valamint 5.2. pontjában foglalt, beadványukban megjelölt szövegrészei érvénytelenségének megállapítását kérték, az érvénytelenség jogkövetkezményeként annak megállapítását, hogy a semmis szerződési feltételek a szerződés megkötésétől kezdődően nem jelentenek kötelezettséget az adós felperesekre, és változatlanul kérték az alperes felmondó nyilatkozata érvénytelenségének megállapítását is.

A Fővárosi Ítéltábla rögzíti, hogy az elsőfokú bíróság a vonatkozó jogszabályi rendelkezésekkel és a kialakult bírói gyakorlattal összhangban jutott arra a következtetésre, hogy az alperes üzletszabályzata a Ptk. 205/B. § (1) bekezdése szerint - a megismerhetővé tétellel és elfogadással - részévé vált a felek közti szerződésnek, és arra is, hogy a keresettel támadott kikötések tisztességtelenségét érdemben kellett vizsgálnia.

Rögzíti továbbá, hogy a Hpt. szerződéskötéskor hatályos 210. § (3) bekezdése úgy szólt, hogy a kamatot, díjat vagy egyéb szerződési feltételt csak akkor lehet egyoldalúan, az ügyfél számára kedvezőtlenül módosítani, ha a szerződés ezt - külön pontban - a pénzügyi intézmény számára meghatározott feltételek, illetve körülmények esetére egyértelműen lehetővé teszi.

Rámutat a fellebbezéssel kapcsolatban a Fővárosi Ítéltábla arra, hogy a bíróságnak a per tárgyává tett szerződési feltétel érvénytelenségét kell hivatalból észlelnie. A bíróság a kereseti tényállásban előadottakhoz, a kereset tárgyához kötve van (2/2012. (XII.10.) PK vélemény 9. a) pont, 2/2012. (VI. 28.) PK vélemény 5. a) pont).

A bíróságot nem terheli tájékoztatási kötelezettség a fél igényérvényesítésének - eredményre vezető - módjáról.

A másodfokú bíróság leszögezi, hogy az elsőfokú bíróságnak a felperesek végleges keresetéről kellett döntenie, a Pp. 215. §-a szerint a kereseti kérelemhez és az annak alapjául előadott tényállításokhoz kötve volt. Az elsőfokú bíróság az eljárásjogi szabályok helyes alkalmazásával hozta meg ítéleti döntését, megalapozottan, a bizonyítékok okszerű mérlegelésével állapította meg, hogy a per tárgyat képező, a keresettel támadott kikötések nem a felperesek által sérelmezett tárgykörben szóltak, nem az alperes egyoldalú szerződésmódosítási jogával kapcsolatos szerződési feltételek voltak (ebben a körben a perbeli szerződés egy másik, nem támadott pontja rendelkezett), ezért a kereset alapjául előadott ténybeli és jogi érvelés mentén a per tárgyat képező kikötések tisztességtelensége nem volt megállapítható.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 254. § (3) bekezdése alapján, helytálló indokaira tekintettel helybenhagyta.

Mivel a fellebbezés nem vezetett eredményre, a másodfokú bíróság a Pp. 239. §-a alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint kötelezte a felpereseket az alperes ügyvédi munkadíjból álló másodfokú költsége megfizetésére, annak mértékét a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3), (5)-(6) bekezdései szerint, mérlegeléssel állapította meg. A felperesek személyes költségmentessége folytán le nem rótt másodfokú eljárási illeték viseléséről a Pp. 78. § (1) bekezdésén túl a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése, 14. §-a szerint határozott.

Budapest, 2014. év március hó 4. napján

. Mika Ágnes s.k.
a tanács elnöke

. Gáspár Mónika s.k.
előadó bíró

Dr. Kurucz Zsuzsanna s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:

bíróági tisztviselő